

**ТРЪСТ
ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА**

София 1000, бул. "П. Евтимий" 64,
Тел: +359 2 424 6680,
Факс: +359 2 348 9251
www.socialachievement.org

ТРЪСТ
ЗА СОЦИАЛНА
АЛТЕРНАТИВА

Годишен Доклад
2014

Съдържание

Писмо на Изпълнителния директор	3	Програма “Икономическо развитие и достъп до заетост”	18
Специална тема	4	• Поземлена и жилищна собственост	20
Програма “Ранно детско развитие”	6	• Трудова заетост	21
• Майчино и детско здраве	8	Програма за изграждане на капацитета на местни организации	22
• Прием в качествени училища	9	Оперативни акценти	24
• Подобряване на предучилищната подготовка	10	Финансов отчет	26
- Проект „Готови за училище 2014-2015 г.“	11	Какво предстои	28
Програма “Образователни възможности и постижения”	12	Управителен съвет	29
• Увеличаване на процента на завършилите средно образование	14	Екипът на ТСА	30
• Реципрочност и примери за подражание	15	Призив за подкрепа	30
• Образователни резултати	16		

Писмо на Изпълнителния директор

Във фондация "Тръст за социална алтернатива" („ТСА“) имаме визия за България, която е и важна, и амбициозна: вярваме, че за да може обществото да се развива и да процъфтява, на първо място трябва да са гарантирани образователните и икономическите успехи на хората в неравностойно положение.

Нашите усилия са насочени главно към ромското население, което се бори да превъзмогне икономическата изолация и ниските резултати в образованието. В крайна бедност живеят повече от един на трима роми, едва половината завършват осми клас, а по-малко от 15% завършват средно образование.

От значение са разликите в нивата на образованост и трудова заетост – те са причина за загуби в икономическата производителност и отслабват демократичния процес в страната. Не по-маловажни са и системната маргинализация и заклеймяването на ромите, водещи до подкопаване на основни човешки права и незачитане на отделната личност.

Всички ние в "Тръст за социална алтернатива" вярваме, че всяко дете, младеж или възрастен в България са важни и заслужават да имат равен шанс за успех. Въпреки предизвикателствата, ние сме уверени, че промяната е възможна.

Източник на вдъхновение за нас през изминалата година бяха успехите на нашите партньори по места, както и личните постижения на децата и младежите, които подкрепихме. Всяка история в този годишен доклад е свидетелство за това, че отдадените на каузата личности имат силата да предизвикат положителни социални промени.

Процесът започва още с раждането на детето, когато доброто родителство и ранното детско образование заедно могат да подобрят готовността за училище и житейските перспективи за хората в крайна нищета. В следващите страници ще прочетете за дейността на някои от нашите партньори, които съдействат на родители и деца в техните усилия да преминат гладко през годините на ранното детско развитие.

От момента, в който постъпят в училище, децата се нуждаят от подкрепата на своите учители, от качествено образование и от силна мотивация да учат и да бележат успехи. Обнадеждени сме от дейността на нашите грантополучатели, в резултат на която процентът на отпадналите от училище се понижи, а броят на завършилите гимназия и постъпилите в университет се увеличи.

Сами по себе си обаче образователните успехи не са достатъчни, за да гарантират социални постижения. Младите хора и особено онези, които са от най-бедните слоеве на обществото, срещат затруднения при постигането на икономическа независимост. Неправителствените организации и фирмите, които подкрепихме, осигуриха стажове, обучение, достъп до финансови средства и до наставничество, за да дадат на тези хора нужния тласък и да преминат успешно първото стъпало по стълбицата на трудовата заетост.

Нашата история завършва там, откъдето и започна – в дома. Знаем, че стабилният дом е основата, върху която се гради успешното бъдеще и именно поради това ТСА подкрепи проекти, които съдействат на общините да урегулират ромските квартали и да се положат основите семействата да придобият право на собственост върху жилищата, които обитават от дълго време.

Приключването на поредната година ни напомня, че е време да си дадем равностетка за постигнатото, както и за това, което тепърва предстои. Всички тези постижения не биха били възможни без щедрата подкрепа, която ни оказват нашите донори и партньори. Дължим също специално признание на грантополучателите, както и на членовете на екипа на ТСА и на нашия Борд на директорите! Постиганията, които са изложени в този доклад, са живо доказателство за всеотдайността и неуморните усилия на всички участници в тази дейност.

Благодаря Ви!

Sarah M Perrine

Сара Перин

Специална тема:

Подобряване достъпа на младежи в неравностойно положение до средно образование

Увеличаването на процента на завършилите средно образование и намаляването на неравнопоставеността в обучението водят до ускорен икономически растеж и до повишаване на стандарта на живот за всички.¹ Именно поради тази причина ТСА продължава започналата преди четири години програма на фондация “Америка за България” в сътрудничество с местни и национални НПО за осигуряване на безплатни превоз и учебници за младежи, мотивирани да продължат средното си образование. Бенефициентите в тази програма са социално непривилегировани младежи от най-разнообразен етнически произход, включително роми, турци, българомохамедани и етнически българи.

Програмата цели да се увеличи броят на децата, постъпили в гимназия, тяхната по-висока посещаемост, завършване на поредните класове и дипломиране. От основаването на програмата през 2011 до 2014 г. включително са отпуснати над 949 стипендии.

През изминалата есен ТСА предостави финансова подкрепа на 337 младежи. Резултатите от изминалата 2013/2014 учебна година са силно обнадеждаващи: средният брой неизвинени отсъствия спадна под 8, а 98% от участвалите дванадесетокласници успешно завършиха гимназиалното си образование. Бенефициентите на програмата споделят, че не биха успели да завършат без оказаната им подкрепа.

Почти 110 000 ученици (около 18% от всички ученици в България) ходят на училище в селски райони. Много от тях трябва да пътуват до съседен град, ако искат да посещават гимназия, поради факта, че там, където живеят, училището е само до осми клас. Въпреки че според закона образованието би трябвало да е безплатно до 16-годишна възраст, това не винаги се прилага на практика и много от семействата се оказват обременени с пълната отговорност да поемат разходите, свързани с учебниците и транспорта. Подобно бреме оказва диспропорционално влияние върху младежите по селата и особено върху маргинализираните групи като ромите, например, които често живеят в отдалечените градски покрайнини или в малки селца.

Средното образование е от значение по редица причини. Без диплома за завършено образование младите хора похабват заложените си и са изправени пред много по-голям риск да изпаднат в крайна нищета. Тридесет процента от хората в България, които нямат средно образование, са бедни, в сравнение с 5% при хората със завършено гимназиално образование.² В България ромите могат да очакват висока възвръщаемост от инвестирането в получаване на гимназиално образование. Проучванията показват, че завършилите средно образование роми могат да очакват с 83% по-високи доходи в сравнение с техните връстници, които не са успели да завършат гимназия.³ За жалост, само 15% от българските ромски младежи на възраст между 18 и 24 години завършват успешно 12-ти клас, което е значително под средното национално ниво от 87% за младите хора в България.⁴

Причините за ранно отпадане от училище са комплексни и включват ниска посещаемост на детска градина и последващите липса на готовност за училище, ниско ниво на грамотност, относително ниско качество на обучението в селата и сегрегиранията училища, както и ограничен достъп до гимназии в малките селища. Бедността играе определяща роля, тъй като купуването на учебници и придвижването до учебните заведения представляват значителна финансова спънка. Други икономически интереси, като например необходимостта децата да стоят вкъщи, за да се грижат за по-малките си братя и сестри, или за да помагат в набавянето на допълнителни доходи за семейството, също оказват влияние върху възможността за продължаване на училищното образование.

Ние в ТСА вярваме, че за да се гарантира устойчивост, е нужно моделът за безплатно и висококачествено средно образование да бъде внедрен в новия закон за образованието. Затова ТСА активно се застъпва за идеята държавата да поема транспортните разходи на учениците в малките населени места и селата до завършване на 12-ти клас (независимо от възрастта на ученика) и изтъква необходимостта да се предприемат мерки за подобряване на качеството на образование в селските райони.

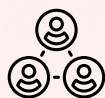
Програма "Ранно детско развитие"

"Нашето бъдеще е в ръцете на нашите деца" - Аристотел

БРОЙ НА АКТИВНИТЕ
ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2014

34

БРОЙ НА ДИРЕКТНИТЕ
БЕНЕФИЦИЕНТИ

5873

ОТПУСНАТИ СРЕДСТВА
ПРЕЗ 2014 В ХИЛ. ЛЕВА

1430

Програмата “Ранно детско развитие” (РДР) финансира достъпни, висококачествени и културно-приобщаващи програми, които подобряват благосъстоянието и образователните постижения на деца в неравностойно икономическо положение (от зачеването им до шестгодишна възраст) като обръща специално внимание на ромските деца. Изследванията сочат, че този възрастов период е икономически най-целесъобразният момент за намеса⁵ и че програмите за ранно детско развитие оказват дългосрочно влияние върху когнитивното, емоционалното и физическото развитие на децата. Освен това, фокусирането върху ранните детски години води и до по-добри образователни постижения и икономическа продуктивност в зряла възраст. Създаването на стимулираща среда за малките деца от социално слаби семейства се оказва ключова стъпка към прекъсване на цикъла на предаване на бедността от едно поколение на друго.

Това е от съществено значение за България, която е с най-висок процент на детска бедност в Европа.⁶ Бедността е най-често срещано явление в ромските общности, където има висок брой преждевременни раждания, висока детска смъртност, висока степен на недохраненост, занижено участие в ранно детско обучение и нисък процент на завършване на училищно образование. За да се справи с тези предизвикателства, програмата “Ранно детско развитие” прибягва към изпробване на нови подходи, изследване на резултатите и разпространение на добрите практики в три основни области: здравословни репродуктивни избори, майчино и детско здравеопазване и ранно образование.

ПРЕЗ 2014 г. ПРОГРАМАТА “РАННО ДЕТСКО РАЗВИТИЕ” ФИНАНСИРА 34 ПРОЕКТА, ВКЛЮЧВАЩИ 27 ПАРТНЬОРИ ОТ НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИЯ СЕКТОР.

Осъществените бяха следните дейности:

Покриване на таксите за детска градина и финансова помощ под условие (под формата на ваучери за храна), както и провеждането на информационни сесии с родителите, за да се поощри записването на децата в риск в общо-образователни детски градини – общо подкрепени 4 046 деца.

Развиване на родителски умения и осигуряване на медицинска и социална помощ за бременни жени и майки на деца от 0 до 6-годишна възраст – общо подкрепени 170 семейства.

Алтернативни услуги за полудневни групи в общностни дневни центрове за деца с ограничен достъп до общо-образователни детски градини – общо подкрепени 110 деца

Развитие на уменията на младите хора за справяне с рисковото сексуално поведение и ранна бременност – общо подкрепени 40 юноши.

Като привличаме вниманието към критичните проблеми, ние се стремим да се подсилят дългосрочни инвестиции в ранното детско развитие, както и този въпрос да се изведе на преден план в дневния ред на обществените политики. За да постигнем това, ние поощряваме създаването на политики въз основа на доказани добри практики като сме създали партньорски отношения с някои от най-добрите изследователи в целия свят за пилотиране и оценка на добри практики.

Тук можем да споменем сътрудничеството ни с изследователи от Световната банка, Лаборатория за борба с бедността и Масачусетския институт по технологии, с които разработваме проекта „Готови за училище 2014 - 2015 г.“. Този проект има за цел да открие кой е най-ефективният начин да се увеличи участието на деца от крайно бедните общности в предучилищното образование - със специален фокус върху ромите. Стратегическият фонд за оценка на въздействието към Световната банка финансира и подпомага осъществяването на рандомизирано контролирано проучване и оценка, основано на дейността по проекта. Очаква се резултатите от проучването да бъдат готови в началото на 2016 г.

ТСА подготвя също условията за тестване на програмата „Партньорство сестра-семејство“ (ПСС) в България заедно с Университета в Колорадо, Денвър, и основоположника на програмата - проф. Дейвид Олдс. ПСС се счита за най-ефективната програма в света за деца на възраст 0-3 години. България е първата страна в Източна Европа, лицензирана да тества модела на ПСС, по който се осигуряват домашни посещения от медицински сестри на непълнолетни майки-първексини от социално слаби семейства.

ТСА се надява, че широкото разпространение на резултатите от нашата работа ще допринесе за това и другите да споделят нашата визия относно значимостта на ранното детско развитие, ще доведе до увеличаване на обществени инвестиции в подобни програми и ще стимулира възприемането и по-нататъшното разрастване на добрите практики.

Майчино и детско здравеопазване – история за успеха

Ромските майки и деца са изправени пред здравни рискове, които са тясно свързани с техния нисък социално-икономически статус. 42% от българските роми страдат от недोхранване, в сравнение с 6% при неромското население.⁷ Бедността дава много силно отражение и върху процента на детската смъртност, който достига върхови показатели в регионите с голяма концентрация на ромско население. Бременностите, които протичат без лекарско наблюдение, и преждевременните раждания са често срещано явление сред ромските жени.

Дванадесет процента от децата на възраст от 0 до 3 години нямат достъп до основни квалифицирани медицински услуги като достъп до педиатър или общопрактикуващ лекар и мнозинството от тези деца са роми.⁸ В България все още не е разработен всеобхватен модел за справяне с тези рискове, за осигуряване на достъп до медицински услуги и за развиване на знанията и уменията, от които се нуждаят ромските родители, за да се подобрят резултатите в сферата на майчиното и детско здравеопазване.

През есента на 2014 ТСА установи контакт с неправителствена организация, работеща в сферата на майчиното и детско здравеопазване вече повече от 10 години с доказани постижения в областта. Ние отпуснахме на сдружение "Еквилибриум" безвъзмездно финансиране по силата на тригодишен грант, наречен "Уверени родители за успешни деца", за да се тестват нови практики, които биха оказали измеримо въздействие върху общността, с която работи. Проектът има за цел да подобри родителските умения на родителите на деца на възраст между 0-3 години, да подобри достъпа до медицински услуги и да образова младите жени в областта на семейното планиране и здравословните репродуктивни избори. Сдружение "Еквилибриум" помага също на бременните жени и на родителите да добият по-добра представа как да получат достъп до медицински услуги и предлага на родителите насоки за стимулиране психологическото, социално и емоционално развитие на децата си във възрастта между 0-3 години.

За краткото време от момента, в който стартира проектът, 35 семейства от два сегрегирани квартала в Русе взеха участие в груповите сесии и посетиха събитията с мобилната ресурсна игротека на сдружението, която включва детски играчки и книжки. По време на сесиите родителите не само си играят с децата, като изработват заедно с тях изделия от подръчни материали и им четат книжки, но и участват в обученията за развиване на родителски умения. Най-бедните семейства получават и материална подкрепа, която включва неща от първостепенно значение за отглеждане на бебето - памперси, бебешки пюрета, дрехи, бебешки колички и пр. Здравните медиатори и членовете на екипа на проекта извършват домашни посещения на онези майки, които се нуждаят от допълнителни напътствия в грижите за техните новородени.

Тъй като повечето майки са безработни, те нямат социални и здравни осигуровки. Въпреки това екипът осигурява на ромските семейства достъп до майчино и детско здравеопазване и активно ги насочва към общопрактикуващи лекари, педиатри и родилни отделения. Благодарение на това, че насърчава ромските семейства да се ползват от правилните медицински грижи, екипът успява да предотврати необратими поражения върху здравето при високо-рискови бременности и сериозно болни деца и в двата сегрегирани квартала, в които развиват тази дейност.

Прием в качествени училища – история за успеха

„Деце без образование е като птица без крила.“ – тибетска поговорка

Добрич, осмият по големина град в България, се бори с увеличаващия се ръст на отпаднали от образованието – проблем, който се усеща най-остро в кварталите с преобладаващо ромско население. През учебната 2013/2014 година общината е отчела 433 ученици от 1-ви до 8-ми клас като отпаднали от училище.⁹ Деца със слаборазвити социални и когнитивни умения и ограничено владение на български език са изложени на значително по-голям риск да прекъснат училище преди да завършат гимназия. Ниската мотивация и слабата родителска подкрепа допълнително влошават проблема с посещаемостта и отпадането от училище. За децата, изправени пред подобни предизвикателства, ранното образование е от особено голямо значение.

През последните 8 години фондация “Ръка за помощ” е осигурила подкрепа за над 200 семейства в неравностойно положение на територията на община Добрич. През месец юли 2013 г. тя получи подкрепа от ТСА по проект “Превенция чрез ранно детско образование”. Екипът на фондацията имаше за цел да се справи с образователните пропуски на децата от два ромски квартала в града, като им помага в изграждането на езикови умения по български език и придобиване на основни когнитивни и социални умения. За да постигне това, фондацията организира общностна детска градина за 34 деца на възраст от 3-6 години, с намерението впоследствие децата да бъдат записани в смесени детски градини и/или в първи клас на общообразователни училища.

Проектът стартира с двумесечно лятно училище, последвано от десетмесечна програма за предучилищна подготовка, в която държавно-одобрената учебна програма бе съчетана с преподавателските методи по Монтесори. Внедрени бяха активни учебни занятия (музика, рисуване, игри и песни) с цел да се провокира интереса на децата и да се подобрят двигателните им умения. Родителите и настойниците също бяха поканени да посещават родителските срещи, художествените работилнички, занятията на открито и училищни посещения и консултации, което им помогна да се сблизят с децата си и да опознаят тяхната образователна среда. В екипа по проекта се включиха опитни педагози, социални работници и един медиатор от ромската общност. Подсигури се транспорт за онези деца, които живеят в отдалечени райони на града, което спомогна да се поддържа тяхната посещаемост на постоянно високо равнище.

В резултат на този проект 33 ромски деца подобриха езиковите си умения по български, което им дава възможност да започнат училище наравно с останалите деца. Повишената мотивация на родителите да вземат участие в образованието на децата си, бе демонстрирана от проявения интерес и участие в родителските срещи по време на учебната година, както и от зачестилото от тях споделяне в разговори, че четат и играят с децата си у дома. Дванадесет деца, които навършиха училищна възраст бяха успешно записани в подготвителни паралелки или в първи клас в общообразователни/смесени училища. Друго основно постижение за фондацията в резултат на проекта бе, че Министерство на образованието и науката и издаде лиценз за детска градина за деца със специални потребности.

Фондация “Ръка за помощ” получи международно признание, когато Министерството на образованието и науката и Националната мрежа за децата избраха проекта им като пример за най-добра практика в България в областта на ранното детско развитие. Заради успеха на проекта, както и заради уникалното използване на метода на Монтесори за подобряване готовността за училище, ТСА отпусна на фондация “Ръка за помощ” нов грант за 2014/2015 година и добави 19 нови бенефициенти.

Подобряване на предучилищната подготовка – история за успеха

Четиригодишната Наташа е от най-бедните ромски общности в България, живеещи на територията на "Предел" махала в гр. Благоевград. До постъпването си миналото лято в алтернативния дневен център, организиран от сдружение "Де-три навигатори", Наташа не се е отделяла от майка си. Тя трудно е понесла прехода като в началото плачела с часове и отказвала да общува с другите деца и учителките, отчасти поради факта, че не е разбирала български език. Днес Наташа посещава местната детска градина, с лекота преминава възрастовите тестове за деца на нейната възраст и с гордост рецитира стихчетата, които е научила в градината.

Наташа е само едно от 12-те деца, които успешно се интегрираха в общообразователни детски градини след посещаването на финансирания от ТСА дневен център по проект "От играчки към тетрадки". Проектът имаше за цел да се помогне на децата в предучилищна възраст от "Предел" махала да се подготвят за предизвикателствата, свързани със започването на първи клас, както и да усвоят необходимите езикови умения по български език, за да се представят добре в училище. Подкрепа по проекта бе оказана и на други 13 деца, за да се запишат в първи клас на общообразователни училища, което включваше образователна подготовка през лятото в дневния център, закупуване на раници и облекло и осигуряване на пари за обяд при спазени критерии за редовна посещаемост.

По данни на "Де-три навигатори" има поне 100 деца на възраст между 3 и 6 години в "Предел" махала, които не са обхванати от образователната система. Това са деца от най-бедния сегмент на ромската общност и много от тях са лишени от достъп до детска градина. Някои родители не разбират ползите от посещаване на детска градина и затова дори не се и опитват да запишат децата си. Често се случва семействата просто да не могат да платят таксите за детска градина – голяма част от тях не могат да си позволят дори да купят дрехи и обувки за децата си. В резултат на тези пречки децата са лишени от възможността да изградят социални умения и знания, нужни за по-нататъшното им успешното представяне в училище.

През последната година и половина през дневния център на "Де-три навигатори" са преминали над 50 деца, като им е предоставена така нужната възможност да усвоят и наваксат основни социални и езикови умения. Начинът на обучение в центъра позволява на децата да се пригледат към общоприетите правила и поведение, а наличните специалисти насочват образователния им напредък въз основа на държавно-одобрена учебна програма, която е дообогатена с дейности, насочени към подобряването на основни двигателни и когнитивни умения на децата. С цел да се повиши мотивацията за редовно посещаване на учебните занятия екипът организира събития и разходки из града. Той измисля също находчиви методи за приобщаване и на самите родители. Един такъв подход е осигуряването на безплатен достъп до пералня в дневния център, което е лукс за повечето семейства, често нямащи течаща вода в домовете си.

Наред с постиженията екипът на "Де-три навигатори" често се сблъсква и с предизвикателства. Така например, когато екипът за първи път се обръща към майката на Наташа с молба да запише сина си Борко в дневния център, тя отказва под предлог, че детето не проявява интерес. Въпреки това, година по-късно майката сама отива в центъра с молба и двете ѝ деца да бъдат приети там. Днес Борко – братчето на Наташа, е записан в общинската детска градина и тъй като тя е на 1,5 км от квартала, в който живее, той всяка сутрин се качва на организирания от общината автобус, за да посещава редовно. Ръководителят на проекта Ради сподели, че веднъж видял майката на Борко да води сина си и още две деца на детската градина пеш, тъй като те се успали и изпуснали училищния автобус. "Преди две години не бих посмял и да си помисля за такова нещо", въодушевено заявява Ради.

Благодарение на неуморните усилия на екипа на сдружението много родители в "Предел" махала вече осъзнават колко е важно да запишат децата си в детска градина и те редовно да я посещават. Самите родители редовно насърчават децата си и им помагат да останат в училище. Именно поради тези причини въпреки предизвикателствата, ТСА продължава да финансира дейността на сдружение "Де-три навигатори", за да могат да доусъвършенстват услугите, които предлагат и да намират начини да отговорят на най-належащите образователни нужди на ромската общност в благоевградската "Предел" махала.

Проект „Готови за училище 2014-2015 г.“

Доказано е, че участието на деца от бедни семейства в ранното детско образование има значителен и дългосрочен ефект върху техните по-нататъшни образователни постижения и житейски перспективи. Според носителя на Нобелова награда, икономиста Джеймс Хекмън, инвестирането във висококачествено ранно образование носи най-голям процент възвръщаемост в сравнение с инвестирането в училищно образование на по-късен етап и в обучението за възрастни.¹⁰ През последните осем години записването в детска градина в България е нараснало от 73% на 85,5%. Но при децата от уязвими общности се отчитат диспропорционално ниски нива на участие и посещаемост в детска градина. При ромите посещаемостта е едва 45%.¹¹ Този нисък обхват се отдава на финансови пречки, липса на места в детските градини, липса на транспорт и ниска мотивация сред родителите.

В отговор на тези предизвикателства миналото лято ТСА започна работа по проект „Готови за училище 2014-2015 г.“ в сътрудничество със Световната банка и Лаборатория за борба с бедността. По проекта се подпомага участието в детска градина през учебната 2014/2015 г. на 4 046 деца от уязвими общности на възраст между 3 и 6 години. Дейностите, включени в проекта, се осъществяват в партньорство с 23 местни неправителствени организации и 140 медиатори от местните общности, както и с благоволеното на общините и детските градини в 235 населени места из цялата страна.

Стратегическият фонд за оценка на въздействието (СФОВ) на Световната банка провежда рандомизирано контролно проучване на проекта в сътрудничество с Лаборатория за борба с бедността и с помощта на Института „Отворено общество“ – София. Целта е да се тестват различни интервенции и да се извлече важна информация за формиране политиките в тази област, за да се направят препоръки относно икономически най-ефективните подходи за засилване участието на деца от уязвими общности в ранното детско образование в България.

ТСА осигури средства за безплатно посещение на детска градина на 1 190 деца, а други 2 213 деца бяха подкрепени с безплатно обучение в детска градина и ваучери за храна при изпълнени условия за редовна посещаемост. Сформирана беше и контролна група от 1 241 деца. Половината от децата във всяка от гореспоменатите групи получи достъп до серия от пет информационни сесии на тема ползите от посещаване на детската градина. Различните интервенции бяха разпределени чрез лотария сред предварително подбрани от Института „Отворено общество“ – София населени места и общности по критерии, определени от Световната банка и включващи по 25 деца селектирани на случаен принцип във всяко населено място.

За да бъдат записани децата в детските градини, 23-те НПО партньори на ТСА помогнаха на над 1 300 семейства да преминат задължителните медицински тестове. Освен това включените в проекта детски градини получиха учебници и учебни помагала за над 300 деца на възраст между 3 и 4 години.

ТСА работи и за изграждането на капацитета на детските градини по проекта като през есента им дари 197 лаптопа и извърши серия обучения на служителите в детските градини из цялата страна с цел да се разясни процеса на събиране на данни. В допълнение към това инвестирахме и в изграждане на технологичния капацитет на партньорските НПО като въведохме нови информационни инструменти, между които онлайн база данни за събиране на данни относно посещаемостта, както и общи за всички онлайн календар и виртуално пространство за съхраняване на данните. С цел да се постигне добро качество организирахме три обучения и обмяна на опит за НПО.

Данните от записването и посещаемостта за учебната година 2014/2015, както и резултатите от входните и изходните тестове на познанията и уменията на участвалите деца, ще послужат при оформяне на крайния анализ на резултатите, който ще бъде изготвен от Световната банка. Вярваме, че оценката на резултатите ще послужи като убедителен аргумент да се предизвика промяна в държавните политики в посока премахване на пречките за посещаване на детска градина, за да могат всички деца от уязвими общности да получат достъп до ранно образование.

Програма "Образователни възможности и постижения"

БРОЙ НА АКТИВНИТЕ
ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2014

44

БРОЙ НА ДИРЕКТНИТЕ
БЕНЕФИЦИЕНТИ

10663

ОТПУСНАТИ СРЕДСТВА
ПРЕЗ 2014 В ХИЛ. ЛЕВА

1270

В рамките на програмата “Образователни възможности и постижения” ТСА финансира иновативни и доказано ефективни програми, които допринасят за увеличаване процента на завършилите училище, подобряване образователните постижения и създаване на модели на поведение и реципрочност сред най-непривилегированите в България като се обръща специално внимание на ромските общности. Голяма част от ромските младежи в България имат значителни пропуски в образованието си и въпреки че биват записани в първи клас така както неромските им връстници, едва една трета от тях продължават училище след задължителната образователна възраст, а шансовете им да завършат гимназиално образование са шест пъти по-ниски.¹²

Ромите в сегрегирани училища в градовете или малките села, са в най-голям риск за лоши образователни резултати, включващи ниска грамотност, нередовна посещаемост, ранно отпадане от училище или прекратяване на образованието след осми клас. Ситуацията допълнително се влошава от ниското качество на преподаване и/или липсата на изисквания от страна на учителите, ниска ангажираност от страна на родителите и неравен достъп до качествени училища. В отговор на тези предизвикателства ТСА работи с ангажирани и опитни партньори на местно и национално ниво, с чиято помощ се реализират ефективни програми в онези общности, които имат както нуждата, така и потенциала да постигнат успех.

ПРЕЗ 2014 г. ПО ПРОГРАМА “ОБРАЗОВАТЕЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПОСТИЖЕНИЯ” ТСА ПОДКРЕПИ 44 ПРОЕКТА, РЕАЛИЗИРАНИ ОТ 18 ПАРТНЬОРСКИ НПО.

Целите на ТСА в областта на образованието са подплатени от редица дейности, включващи:

Намаляване на ранното отпадане от училище и повишаване на училищната посещаемост и дела на завършилите училище – общо подкрепени 6 709 деца.

Подобряване на образователните постижения – общо подкрепени 2 482 ученици

Стимулиране на младежите да служат като примери за подражание и насърчаване на тяхното желание за реципрочност – общо подкрепени 973 младежи.

Увеличаване на броя на записалите се в и продължили в университет – общо подкрепени 397 кандидати.

С цел задържане на децата в училище, ТСА подкрепи НПО партньори, които преобразуват училищната среда, вдъхват самочувствие и мотивация у учители, ученици и родители, както и онези от организациите, които се стремят да променят умствени нагласи, за да се намали процента на отпадналите от училище и да се повишат посещаемостта и завършването на училище. В това отношение значителен напредък бе постигнат чрез един от проектите, реализиран от Център за развитие на междуетническия диалог и толерантност “Амалипе” (ЦМДТ „Амалипе“) в 170 училища из цялата страна.

За да подобри образователните постижения на децата и младежите, с които работи, ТСА подпомогна дейността на редица партньори на национално и местно ниво из цялата страна. Нашите партньори осигуриха допълнителни уроци, академични консултации и консултации за кариерно ориентиране, ангажираха родителите и модератори от местните общности. Тези организации помогнаха на учениците да преодолеят проблема с неграмотността и да завършат 8-ми клас; повиши се постъпването в гимназия и особено в такива училища, за които е необходимо полагането на приемни изпити. Например, с цел да привлечем подкрепа и да поощрим новаторството, имаме такива партньори като българската фондация “МОСТ - България”, която дава възможност на учители да създадат и реализират малки, отделни проекти в собствените си класни стаи. “Организация - Дром” във Видин създаде също условия за ученици от пет училища в региона да публикуват собствен училищен вестник – дейност, която се оказа изключително мотивираща за учениците. Двама училищни медиатора, които работиха по проект на асоциация “Разнообразни и равни” в Ботевград, прекарваха време в училищния двор и в квартала, за да ангажират родителите и така да подпомогнат подобряването на присъствието в училище.

Някои наши партньори се опитаха не само да увеличат процента на постъпилите младежи в гимназия и университет, но и да създадат бъдещи лидери и модели за подражание, които имат желание да дадат своя принос за обществото и общността, от която произхождат. Сред тези партньори е Младежка фондация “Арете”, която насърчава реципрочността и доброволчеството в своите младежки лагери за лидери, както и асоциация “Политроник”, която учреди ученически парламенти с цел поощряване стремежа към лидерство и гражданска активност.

ТСА има за цел да помогне на своите партньори да разгърнат по-мощна дейност и затова наблягаме върху изграждането на техния капацитет и се опитваме да допълним ресурсите им от други източници. Убедени сме, че, за да има дълготрайни промени, е нужно широко обединяване около общи цели. В името на осъществяването на нашата визия да се намалят различията в образователните постижения и да снижи делът на образователна неравнопоставеност, ние ще продължаваме да приобщаваме и да си сътрудничим с други заинтересовани страни, които са отдадени на същата цел – подобряване на качеството на образование за всички деца и преди всичко за тези от най-непривилегированите слоеве на обществото.

Увеличаване на процента на завършилите средно образование – история за успеха

Ани е умна и будна шестокласничка от ромски произход. Тя живее в село Победа, мечтае да завърши гимназия, да си намери стабилна работа и да създаде голямо и щастливо семейство. Тази мечта бе на път да се пречупи миналата година, когато след завършване на пети клас дядо ѝ настоял Ани да спре да ходи на училище, за да я предпази от момчетата. В някои ромски общности честта и неприкосновеността на младите момичета все още силно се тачи, а Ани - както е с много други ромски ученици – живее с дядо си и баба си, докато майка ѝ работи в чужбина. За Ани е важно да зачита волята на дядо си и затова решила, че няма избор и трябва да се подчини. “Младите хора трябва да слушат възрастните” споделя Ани въпреки противоречивите чувства, които изпитва.

Затрудненото положение, в което е поставена Ани, не е нещо необичайно. Тя е сред близо 7 000-те ученици в България между 5 и 8-ми клас, които ежегодно отпадат от училище. Над 90 000 ученици между 1 и 12-ти клас са прекъснали училище през последните пет години поради семейни причини, емиграция или нежелание да ходят на училище.¹³

Учителите на Ани в училище “Добри Войников” се питат какво могат да направят, за да не отпадне Ани от училище. Училището им участва в двугодишния проект на ЦМДТ “Амалипе”, “Всеки ученик може да бъде отличник” и решават да потърсят мнението на екипа на организацията, на регионалния директор на проекта и на родителския клуб. Всички те заедно разговаряли с роднините на Ани, за да ги убедят колко е важно тя да продължи образованието си.

През последните 10 години ЦМДТ “Амалипе” работят активно за намаляване на отсъствията и отпадането от училище. Организацията използва холистичен модел, който преобразява училищната обстановка и я прави по-приобщаваща за всички учащи чрез въвеждане на обучения на учители в межкултурно образование, обмен между училищата, скъсяване дистанцията в общуването между родители и училище и активно ученическо участие в живота на училището. Техният уникален опит ги прави незаменими партньори за онези училища, които ежедневно се борят да задържат ученици, подобни на Ани.

С финансовата подкрепа на ТСА образователният модел на “Амалипе” се прилага понастоящем в 170 училища и обхваща общо 36 000 ученици. От всички тях 6 170 са пряко ангажирани в дейности, свързани с проекта като, например, ученически съвети, межкултурни занятия/занятия по ромски фолклор, родителски клубове и обучения. Желаетелите да се присъединят към мрежата училища трябва да се стремят да внедрят всички тези компоненти. ОУ “Добри Войников” се справя с тази програма успешно, но директорката г-жа Тошкова сподели, че от всичко най-голяма трудност представлява въвличането на родителите в училищните дейности. “Но стига само веднъж да убедиш родителите, че са незаменим партньор за учителя в училище и вече можеш да разчиташ на подкрепата им у дома”, каза г-жа Тошкова. В случая с Ани този подход се е оказал успешен и тя днес отново с радост посещава училище.

“Всеки ученик е от значение за нас – продължава г-жа Тошкова – ние познаваме всеки един от тях и техните родители. Преди беше почти невъзможно да повлияем на решенията на родителите, но това, което научиха учителите по време на многобройните учителски обучения и обмени, организирани от ЦМДТ “Амалипе”, както и уважението, което те сега демонстрират към ромите и техните традиции, им даде необходимата подготовка да се справят с това предизвикателство.” Г-жа Тошкова сподели, че училището ѝ се е присъединило към мрежата на ЦМДТ “Амалипе” с надеждата да успее да се пребори с високите нива на отсъствие и отпадане от училище. Днес тя с радост съобщава, че през учебната 2013/2014 г. нито един ученик не е напуснал училище, а 9 от 10 ученици са продължили образованието си в гимназиална степен.

Резултатите от скорошно оценяване, проведено от външна социологическа агенция, сочат, че училищата от проекта на ЦМДТ “Амалипе” отчетат по-бърз спад в процента на отпаднали от училище (-0,9%) отколкото е средното национално ниво (-0,3%). Особен интерес представлява фактът, че в контролната група от училища (избрани за такъв анализ въз основа на това, че са подобни на училищата от проекта на ЦМДТ “Амалипе”) се отчита скок в ръста на отпадане от училище с цели 6%. При това, процентът на учениците от училищата, включени в проекта на ЦМДТ “Амалипе”, които записват гимназиално образование, се е увеличил с 4,4%, а в сравнение с тях училищата от контролната групи са отбелязали спад с -0,1%. Тези резултати сами говорят за ефективността на модела, както и за това колко е важно този модел да се разпространи сред по-широка част от училищата от подобен тип в България.

Реципрочност и примери за подражание – история за успеха

”Лидерството е влияние” – Джон К. Максвел

Младите хора са нашето бъдеще. Ако искаме да имаме силно и стабилно бъдеще, трябва да възпитаваме лидери, които познават и развиват собствените си възможности и вдъхновяват и околните да бъдат като тях. През 2002 г. доброволците от ”Корпус на мира” заедно с местни активисти организираха за първи път лагери за развитие на лидерски умения ”Заедно напред”, за да мотивират и вдъхновят ромските младежи и да им помогнат да изградят у себе си лидерски умения и самочувствие. В продължение на тази дейност и с цел по-нататъшното ѝ разгръщане, през 2005 г. беше учредена Младежка организация ”Арете” и така през 2014 г. екипът организира 12-тия си пореден лагер за развитие на лидерски умения. Целта е да се помогне на младите роми да изградят мрежи от положителни контакти със свои връстници, които да им дават нужните сили да се борят с дискриминацията и да я преодоляват, да получават мотивация да довършат обучението си, както и необходимото вдъхновение, което да им позволи да заемат по-активна роля в своите общности. В националните и местни лагери, организирани през 2014 г. от ”Арете”, взеха участие над 215 ромски младежи.

”Арете” си поставя за задача да подхранва у младежите стремеж да служат като модели за подражание и да имат желание за реципрочност като за целта подбира младежи с висок потенциал, които да участват в лагерите за изграждане на лидерски умения, където те придобиват нужното самочувствие да служат като доброволци и като модели за подражание и получават куража да учат за получаване на висше образование. През първата година на подкрепения от ТСА проект, над 200 младежи взеха участие в лагерите за изграждане на лидерски умения, 130 ученици участваха като доброволци в местни и национални инициативи, а над 50 студенти бяха напътствани от университетски преподаватели.

Елена Георгиева, 19-годишна ромка от с. Борово, споделя: ”Всеки ден си мисля колко много се промени животът ми след като реших да взема участие в лагера”. Елена беше избрана за участие в лагера през 2011 г. от пазарджишкия регион. В рамките на една седмица избраните младежи преминават обучение като работят в малки групи под ръководството на лидери на групите, за да се подхрани кооперативното учене и работата в екип. Лидерите на малките групи са участници от предишни лагери, които са решили да участват доброволно в следващи лагери, за да дадат принос на свой ред и да споделят собствените си преживявания и лично израстване.

Всеки ден се провеждат различни занятия, които включват интерактивни игри и сесии на различни теми като човешки права, етническа интеграция и история на ромите. В дискусиите са включени и по-широкообхватни теми като отговорност към общността, сексуално образование, дискриминация и трафика на хора. За лектори по различните сесии и за да споделят своя личен опит се канят обществени дейци, професионалисти, които служат като модел за подражание, както и отговорни правителствени лица. Сформират се и дискусии по теми, свързани с кариерно развитие, университетски програми и планиране на бъдещето. Идеята е да се осигури сигурна обстановка за младежите, които в рамките на лагера да имат възможност да изследват собствената си идентичност и за да се подпомогне превръщането им в бъдещи лидери със собствен глас, които могат да вземат по-ефективно участие в демократичното общество. ”На мен всичко ми хареса: организацията на лагера, темите, които обсъждахме, игрите, другите участници. Аз бях много стеснително момиче и се притеснявах да говоря с непознати, но полека-лека се отпуснах и започнах да разговарям с моите връстници. Точно по време на лагера забелязах първите промени у себе си и съм доволна, защото там се запознах с много хора и завързах приятелства”, казва Елена.

За да останат участниците ангажирани и след края на лагера, ”Арете” провежда целогодишно лагери и семинари по места, а освен това поддържа и Мрежа на младите доброволци, която свързва младите роми из цялата страна и поощрява доброволчеството и личния принос у дома. Доброволческата мрежа помага на участниците в лагера да споделят помежду си информация за добрите практики и стимулира отделните индивиди да предприемат дейности, които да са от полза на техните местни общности. През 2014 Мрежата включваше 160 активни членове. Доброволческата мрежа изпълнява ролята и на платформа за споделяне и взаимна мотивация, за да може младежите да продължават да отчитат успехи в училище и в живота. ”След лагера се почувствах по-уверена в себе си. Повярвах, че имам способности и че имам потенциала да постигна успех в неща, за които не си и бях помисляла преди”, заяви Елена, която сега участва като доброволка - лидер на лагера. Благодарение на финансовата подкрепа на ТСА по програмата ”Равен шанс: достъп до гимназиално образование” Елена успешно завърши гимназия и с помощта на служителите и наставниците към ”Арете” записа университет в област, която ѝ подхожда. Днес Елена следва ”Инженерна логистика” в Техническия университет в София и е една от 50-те студенти, които имат университетски наставник.

Образователни резултати – история за успеха

Дико винаги се е интересувал от археология и тъй като никой в семейството му не е учил в университет, висшето образование за него е изглеждало като непостижима мечта. До момента, в който той научава, че съществува възможност за ученици от ромски произход да получат финансиране за подготовка за кандидат-студентски изпити и стипендия за първата година от следването, в случай че бъдат приети.

“Студентско общество за развитие на междуетническия диалог” (“СОРМД”) вече 15 години оказва подкрепа на студенти от ромски произход в България. През 2014 година ТСА финансира двугодишен проект, в рамките на който СОРМД съдейства на Дико, както и на други 69 младежи да получат целева подкрепа за кандидат-студентска подготовка за прием в държавни университети.

Днес Дико е студент в първи курс в Софийския университет “Св. Климент Охридски” със специалност “Археология”.

СОРМД насърчава образователното развитие и равнопоставеното интелектуално и професионално включване на ромските младежи в обществото. Фондацията набира младежи от малки и отдалечени общности и особено от онези места, където никой друг от общността не е посещавал университет, за да може по този начин да се създадат примери за подражание за бъдещите поколения. СОРМД осъществява широка кампания из цялата страна и сключва партньорства с регионалните инспекторати по образованието и сътрудничи с голяма мрежа от неправителствени организации, за да намерят най-подходящите кандидати. “Учителката ми знаеше, че искам да уча археология и ме окуражи да се свържа със СОРМД и да кандидатствам по програмата”, споделя Дико, който е от с. Драгичево, близо до Бургас.

Кандидатите за кандидат-студентска подготовка се оценяват според средния им успех и мотивацията да продължат обучението си, после се провежда конкурс и спечелилите го биват свързани със съответните учители близо до района, където живеят, които им помагат в подготовката за приемните изпити. Росен Радев от село Никола Козлево отдава успеха си на отличната подготовка, през която преминава въз основа на този проект. Той получава най-високата оценка от всички кандидат-студенти в Шуменския университет “Епископ Константин Преславски”, където кандидатства за бакалавърската програма по “Административна и информационна сигурност”. “Аз бях подготвен по география и икономика и кандидатствах и в Шуменския университет, и в Националния военен университет в гр. Шумен. Изкарах отлични оценки и бях приет и на двете места, но избрах Шуменския университет.”

“Кандидатстването и приемът във ВУЗ е доста сложно”, твърди Людмила, председателката на СОРМД. Тя пояснява, че процедурите по записване на студентите в България са еднакво обръквачи за всички, независимо от етническия им произход. “Но все пак - продължава Людмила - неромските студенти често се ползват с подкрепата на родители и роднини, които им помагат с насоки”. Поради факта, че по-малко от 1% от българските роми имат завършено висше образование, те често не разполагат с нужните информация и средства в техните среди и така се озовават в ситуация, в която не могат да се ориентират сами и им се налага да правят избори, за които не знаят почти нищо. Гегана е първокурсничка в Софийския университет и споделя, че процедурата по записването ѝ е била много обръквача. Тя разказа следното: “За мен най-трудното бе да реша къде искам да уча. Когато ме приеха и в двата университета, където кандидатствах, заедно с екипа на СОРМД обсъдихме всичките плюсове и минуси. В крайна сметка, аз избрах “Българска филология” в Софийския университет.”

През 2014 г. СОРМД оказва финансова помощ на общо 70 ромски студенти. От първата група от 29 студенти, 27 бяха успешно приети в университет (93%), като повечето от тях бяха приети по първата, посочена от тях специалност. През есента на 2014 бе направен подбор на следващата група от 41 младежи, които да преминат кандидат-студентската подготовка и да кандидатстват в държавни ВУЗ-ове. Работата на СОРМД не приключва със записването на ромските студенти в университета.

СОРМД помага на над 300 настоящи и потенциални бъдещи кандидат-студенти във всички аспекти около студентския живот, включително намиране на квартира, достъп до възможности за стипендия, участие в студентския живот, възможности за доброволчество, както и други мероприятия, които да помогнат на ромските младежи да получат равен старт с техните връстници от неромско потекло и да вземат по-пълноценно участие в обществото.

Програма “Икономическо развитие и достъп до заетост”

*”Бъди промяната, която искаш да видиш в света” –
Махатма Ганди*

БРОЙ НА АКТИВНИТЕ
ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2014

17

БРОЙ НА ДИРЕКТНИТЕ
БЕНЕФИЦИЕНТИ

3480

ОТПУСНАТИ СРЕДСТВА
ПРЕЗ 2014 В ХИЛ. ЛЕВА

534

Постигането на икономическа независимост е предизвикателство за мнозина в България, която заема челна позиция в ЕС сред страните в риск от бедност и социална изолация. Бедността и безработицата са особено наболял проблем сред българските роми - почти 80% от тях живеят под прага на бедността (което е над четири пъти в повече от среднестатистическото за нацията). Това е свързано с най-различни фактори, сред които най-важните са ниското образователно ниво и липсата на трудови квалификации и обучение. С цел да намали тази пропаст ТСА подкрепя инициативи, които осигуряват възможности за социално слаби и маргинализирани семейства да постигнат икономическа независимост.

Програмата "Икономическо развитие и достъп до заетост" (ИРДЗ) предприема практичен подход, при който социално слаби бенефициенти се насочват към потенциални възможности за работа. Това включва създаването на партньорства с частни фирми в България и обучения на работното място, развиване на меки умения, наставничество, както и други видове подкрепа, които да помогнат на хората в риск да бъдат по-конкурентни на пазара на труда и да се осигури възможност за дългосрочна заетост. Икономическият успех е тясно свързан и с проблема за жилищната собственост и безопасната среда. ИРДЗ отговаря на тези предизвикателства като насърчава узаконяването на отдавна съществуващите ромски поселища и възможността на хората в тези общности да придобият собственост над жилищата си.

ТАЗИ ГОДИНА ТСА ОСИГУРИ ФИНАНСИРАНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩО 17 ПРОЕКТА (ВКЛЮЧВАЩИ 15 ПАРТНЬОРИ И ДВА ОПЕРАТИВНИ ПРОЕКТА), ЗА ДА ПОМОГНЕ ДА СЕ УВЕЛИЧАТ ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА ДОХОД И ПРИДОБИВАНЕ НА ЖИЛИЩНА СОБСТВЕНОСТ ЗА ХОРА ОТ РОМСКИТЕ И ДРУГИ НЕПРИВИЛЕГИРОВАНИ ОБЩНОСТИ.

Осъществените дейности включваха следното:

Увеличаване на заетостта чрез обучения на работното място, насърчаване на социалните предприятия, подобряване достъпа до доходи чрез микрокредит и предприемачество и засилено създаване на примери за подражание и стремеж към реципрочност – общо подкрепени 663 бенефициенти

Увеличаване на закупуването на поземлена и жилищна собственост и осъществяване на програми за узаконяване на жилищни зони – общо подкрепени 3 315 бенефициенти

Безработицата продължава да бъде основно предизвикателство за много ромски семейства и ТСА подпомогна множество инициативи, които осигуряват доходи на нашите бенефициенти. Една от тези инициативи е другодисен проект, изпълняван от фондация „Земята източник на доходи“, който бе предхождан от тригодишен проект финансиран от фондация „Америка за България“. През последните 5 години с подкрепата на 6 местни партньорски организации, екипът предоставя достъп до финансиране под формата на микрокредитна схема, както и земеделски и бизнес консултации които помогнаха на 163 семейства да направят собствени земеделски стопанства или малък бизнес.

Притежаването на собствен дом е едно от най-големите предизвикателства, пред които са изправени ромите, от които почти тричетвърти живеят в сегрегирани квартали.¹⁶ Ромското население е почти наравно разпределено в изолирани села и пренаселени бедни квартали в градските покрайнини.¹⁷ Незаконните квартали не само ограничават възможността за притежаване на собствено жилище и утежняват бедността, но също така представляват и сериозен проблем за здравето и безопасността. Шестдесет и два процента (62%) от българските роми живеят без достъп до основни комунални услуги (течаща вода, канализация и пр.), в сравнение с 18% при неромското население.¹⁸ Освен това, в незаконните квартали битува усещане за несигурност - почти един на всеки десет роми споделя, че се страхува да не бъде принудено изведен от дома си.¹⁹ Ниските нива на здраве и безопасност, заедно с липсата на усещане за трайност и стабилност, също оказват влияние върху благосъстоянието на децата и техните постижения в училище.

За да отговорим на тези предизвикателства, ние си партнираме с две общини – Дупница и Пещера, в осъществяването на оперативен проект за вкарване в регулация и узаконяване на два сегрегирани квартала. В рамките на този проект ТСА ангажира екип от експерти в правната и архитектурната сфери, които да оказват съдействие на всяка от общините да урегулира и вкара в кадастъра тези отдавна обособени незаконни поселища. Крайната цел на ТСА е да помогне на семействата да закупят земята, на която са построени жилищата им и да реновират къщите си така, че да отговорят на строителните изисквания, за да се популяризира идеята за придобиването на собствен дом и да се осигури по-добър достъп на тези общности до обществени и комунални услуги.

ИРДЗ отдава приоритет на новаторските подходи и нестандартните модели, които имат реален потенциал да доведат до устойчива заетост и дългосрочна икономическа независимост. В допълнение на това, дългосрочно влияние може да бъде постигнато единствено ако програмите са насочени към развиване както на отделната личност, така и на обществото като цяло. Това означава, че всички инициативи, за да са успешни, трябва да включват стабилни партньорства с държавата и местните власти; нужно е и постоянно застъпничество за такива политики, които биха довели до значими промени в живота на хората от най-непривилегированите групи в България.

Поземлена и жилищна собственост – история за успеха

Представете си, че един ден се събудите в къща, която вече не е ваша. И изведнъж вече я няма. Едвам смогвате да съберете малкото лични вещи, за да защитите вашата самоличност, но нямате покрив, за да приютите деца си, които се връщат от училище.

За Роза Михайлова и за четиричленното ѝ семейство това не е просто един кошмарен сън, а реалност. Роза е работеща майка на две момиченца на възраст 7 и 14 години. И двете момичета редовно посещават училище и обичат да прекарват време с приятели и роднини в квартал "Факултета" в София. По-голямото момиче, Емили, която тази година завършва осми клас, мечтае да продължи образованието си в професионално училище и иска да стане сладкар. С малката си заплата на единствен работещ в семейството, Роза се опитва да помогне на децата си да осъществят мечтите си. Същевременно тя не спира да се притеснява, че всеки момент може да загубят скромния си дом заради изграждането на нов път, който да свързва Околовръстния път в София с центъра на града. Тъй като домът им е незаконно построен, семейството не би получило никаква компенсация при евентуалното задвижване на проект за подобряване на обществената инфраструктура на мястото, където се намира домът им.

Роза и семейството ѝ живеят в тази къща цели девет години под постоянната заплаха от принудително извеждане, когато през 2013 година тя дочува в местната църква, че би могла да узакони своя дом. На една от информационните сесии, организирани във "Факултета" от сдружение „Инициатива за равни възможности“ (ИРВ), Роза научава, че е гласувано временно изменение на закона, което позволява на хората, собственици на земята, на която е построена масивна постройка, да могат да кандидатстват за издаване на удостоверение за търпимост, за да може в случай на принудително извеждане да им позволи да използват сградата като актив или обезпечение, или - в случай на проект, който е свързан с обществена поръчка, както е в случая на Роза – биха могли да получат обезщетение за разрушаване на собствеността им.

ТСА подкрепи дейността на ИРВ по проекта "Узаконяване на ромските жилища", което помогна на семейства, застрашени от принудително извеждане, да внесат стабилност в жилищните си условия като узаконят домовете си. По проекта бяха предоставени правни консултации и услуги на домакинствата сред 7 ромски общности в цялата страна. Информацията за проекта достигна до 25 000 души, като проектът беше оповестен чрез информационни кампании, обществени събрания и документален филм.

Съседите на Роза, Трайко и жена му Севда, живеят в квартал "Факултета" повече от 70 години. През цялото това време те отглеждат деца и внуци, страхувайки се, че могат да останат на улицата, ако получат заповед за евикция. Когато Трайко и Севда разбират, че съществува начин да запазят дома си, те се свързват с екипа на ИРВ, който им оказва правна помощ за подаване на необходимите документи в общината. Със спестявания от малките си пенсии те успяват да платят таксите, свързани с получаването на удостоверение за търпимост. "Отне ни четири месеца, докато спестим достатъчно, за да си платим таксата за удостоверението за търпимост, но ние знаехме, че това е нещо много важно и искахме да се възползваме от тази възможност, така че успяхме някакси", заявява гордо Трайко и показва удостоверението. Сега, когато къщата им е подсикурена, те възнамеряват да си инсталират вътрешна тоалетна, тъй като на тяхната възраст им става все по-трудно да използват външната. Роза също обмисля да направи подобрения в дома си, щом вече е спокойна, че никой няма да дойде да го събаря. Тя споделя, че екипът на ИРВ не само ѝ е съдействал при кандидатстването за уверението за търпимост, но и е помогнал и да си сложи отделен електромер. Сега, когато вижда какво е реалното ѝ потребление, тя вече може редовно да си плаща сметките за електричество.

По време на реализиране на проекта ИРВ работи по над 1 300 отделни случая за узаконяване и съдейства за подаването на документи за почти 1 000, от които заведени 400 преписки са приключили успешно.

Въз основа на нашата положителна практика и вярвайки, че това значително ще спомогне за намаляването на бедността сред тези общности, ТСА продължава да се застъпва за узаконяване на сегрегираните квартали както и да насочва усилията си към намирането на практично и широко приложимо решение на този проблем.

Трудова заетост – история за успеха

Родопският град Костандово има население, съставено предимно от роми и българомохамедани, които са изправени пред липсата на възможности да работят, като безработицата сред женското население, достига близо 80 процента.²⁰ В малката фабрика на "Хемус ООД" в Костандово обаче жени правят възли от боядисана вълнена прежда и ги превръщат във великолепни килими с пъстроцветни мотиви. "Хемус" ООД е едно от малкото съществуващи предприятия в района, поддържащи жив занаята на ръчно изтъканите килими, за които намира пазар в чужбина. Килимите им красят подовете на "Даунинг стрийт" 10 в Лондон и резиденцията на британския министър-председател в провинцията в Чекърс, както и тези на Английската централна банка, дворци на кралското семейство, и на музея "Албертина" във Виена.

Изкуството на тъкачеството е трудно умение за усвояване и въпреки опитността на основната група тъкачки в "Хемус" ООД фирмата има затруднения в набирането и обучаването персонал от следващото поколение. С безвъзмездната помощ, отпусната от ТСА за развиване на социално предприятие, 16 местни жени бяха обучени в този изящен и рядък занаят, което позволи на "Хемус" ООД да повиши своята икономическа устойчивост и помогна да се създаде дългосрочна заетост за жени, които иначе биха били обречени цял живот да работят на полето и едва да свързват двата края.

Тези млади жени на възраст между 21 и 36 години преминаха обширно едногодишно обучение, което включваше теория на ръчното тъкачество, усвояване на умения, свързани с този занаят, тъкане на килими на практика и изработване на композиции върху килими. В допълнение към това, жените бяха обучени на работното място за работа в екип, обществени норми на работното място, инструкции по безопасност и други умения, които да допринесат за тяхната конкурентоспособност на пазара на труда. В някои от случаите майки – служителки в "Хемус" ООД предадоха своите умения на дъщерите и внучките си, за да запазят семейната традиция жива.

В резултат на проекта 10 жени - българомохамеданки и ромки, бяха назначени на постоянна работа и се откри дългосрочна възможност за наемане на още един дизайнер за килими и гоблени. Предвижда се останалите пет обучаеми също да бъдат назначени на работа, когато поръчките започнат да надвишават възможностите на наличния трудов екип. В тази връзка ТСА финансира създаването и разпространяването на рекламни брошури и обновяване на уеб-страницата с вариант на български и на английски, за да се подсигури бъдещ интерес и да помогне на "Хемус" ООД да провокира търсене към ръчно изработените килими.

Кулминацията на проекта бе изложбата "Да творим в Родопите", която беше открита с встъпителна реч от Президента на Република България г-н Росен Плевнелиев. Изложбата представи 15 текстилни композиции, изтъкани по авторски картини на художника Робърт Баръмов от личната му колекция "Балкански приказен реализъм". По думите на президента Плевнелиев "този проект е олицетворение на социалното предприемачество и успехът му се дължи на комбинацията от предприемачески дух и социални ценности". В речта си той изтъкна, че тази инициатива не само е променила живота на хората, като е осигурила възможност за работа и сигурност в доходите, но е спомогнала и за цялостното социално и икономическо развитие в региона на Западните Родопи. Такъв проект дава надежда, че дори и в един от най-бедните райони на България е възможно да се постигне устойчив начин на живот.

Събраните средства от продажбата на експонатите ще послужат за учредяване на фонд за обучение, който да помогне да се постигне по-нататъшна устойчива заетост за жени в неравностойно положение в родопския регион.

Програма за изграждане на капацитета на местни организации

БРОЙ НА АКТИВНИТЕ
ПРОЕКТИ ПРЕЗ 2014

5

БРОЙ НА ДИРЕКТНИТЕ
БЕНЕФИЦИЕНТИ

100

ОТПУСНАТИ СРЕДСТВА
ПРЕЗ 2014 В ХИЛ. ЛЕВА

12

ТСА вярва, че великите идеи и ентузиазираният екип не са достатъчни на една организация, за да расте устойчиво. Ефективното управление на ресурси и наличието на доказани резултати от извършената работа са ключови инструменти за осигуряване на обществена подкрепа и по-широк достъп до източници на финансиране. По тази причина ТСА подкрепя своите грантополучатели да подобрят капацитета си за оценка и отчет на дейностите, които осъществяват. Нашият подход при изграждането на капацитета на организациите е гъвкав: важни предварителни условия са да се демонстрира доказана необходимост, както и връзка между дейността и търсения резултат.

Технологичният напредък от последните години води до скокове в продуктивността, но неправителственият, общественят и образователният сектори в България често остават извън кръга на промените. Именно поради тази причина ТСА инвестира в придобиването и внедряването на нови технологии за своите партньори като например даряването на 197 компютъра с лицензиран софтуер на нашите партньори - детските градини по проект "Готови за училище 2014-2015". Двадесет и трите НПО партньори на ТСА по този проект също бяха обучени как да използват онлайн инструменти за управление на проекта, а набавянето на технологии бе включено и в редица други проекти, които спечелиха финансиране от ТСА. Тези инвестиции увеличиха мотивацията и продуктивността сред нашите партньори и доведоха до по-прецизна отчетност, а също така повишиха и интереса към бъдещо сътрудничество и обмяна на добри практики.

В допълнение ТСА отчита, че е нужно силно лидерство, за да могат организациите с идеална цел да направят прехода от работа, изцяло на проектен принцип, фокусирана върху най-елементарно оцеляване, към стратегия, включваща институционална стабилност и дългосрочна визия, която да е завладяваща за обществото, донорите и партньорите. През 2014 г. ТСА с гордост подкрепи програма за развитие на лидерски потенциал чрез поредица от инициативи. В партньорство с OD&M Consulting ние осъществихме програма за професионален коучинг за лидерите на НПО, работещи с ромски общности. ТСА също отпусна средства за създаване на висши ръководни позиции в разрастващи се организации. Ние активно издирвахме, препоръчвахме и финансирахме образователни възможности за организациите, получили финансиране от нас, за да могат те да вземат участие в програми като тази на Българския център за нестопанско право "Лятно училище за НПО", както и за силно търсената програма за мениджъри, която се предлага от Българското училище по политика "Димитър Паница". Подобни инициативи помагат на нашите партньори да разгърнат дейността си и да заемат стратегическа позиция в тези мрежи.

Без необходимите инструменти постигането на търсените резултати е трудно, ако не и невъзможно. Нашите усилия за повишаване на капацитета са структурирани като отделна приоритетна сфера, но са неразривно свързани с трите главни програмни тематики на ТСА. Като отговаря на многобройните предизвикателства, произтичащи от недостатъчен капацитет на индивидуално, организационно и секторно ниво, ТСА цели да постигне една по-прозрачна, адекватна, надеждна и ефективна общност от НПО, която да оказва измеримо въздействие върху живота на хората от икономически непривилегирани общности.

Оперативни акценти

Най-главна задача на Тръста за социална алтернатива е да съдейства да се осъществят такива промени, които да помогнат на хората да развият пълния си потенциал. За тази цел ТСА осъществява дейности за хората в неравностойно положение възприемайки холистичен подход като инициира ефективни програми, администрира и мониторира грантове и активно насърчава промени за най-маргинализираните общности, с фокус върху ромите.

В краткия си период на съществуване ТСА подготви почвата за обхватни програми, които целят да се постигнат конкретни цели в три приоритетни сфери: ранно детско развитие, образователни възможности и постижения, икономическо развитие и достъп до заетост, включително и узаконяването на жилища.

Тези цели са заложени в стратегическия план на организацията, за да се идентифицират добрите практики и да се демонстрират резултати, които могат да бъдат подкрепени и от други източници на финансиране с цел влияние над обществените политики, така че в дългосрочен план да се постигне позитивно въздействие в по-голям мащаб.

Ние осъзнаваме, че възможността за социални промени зависи от комплексната икономическа действителност и политически предизвикателства. За да имат успех, новите и иновативни подходи трябва да се осъществяват чрез колективните усилия на много заинтересовани страни, а не да бъдат само изолирани дейности на една-единствена организация.

В стремежа си към конкретни резултати ТСА прибягва към редица стратегии. Ние идентифицираме потребностите, а с тях – и най-подходящите стъпки за ефективен и ефикасен подход, който да доведе до измерими резултати. ТСА разбира, че е важно да се мине отвъд традиционната подкрепа чрез грантове и постоянно търси начини за по-ефективно използване на отпуснатите средства. В израз на тези усилия ние понякога прилагаме световно признати добри практики на българска почва и, когато е възможно, работим с подходящи местни организации, за да се постигне още по-добро въздействие. Именно поради тази причина, въпреки че голяма част от дейността на ТСА се състои в отпускането на грантове, за оперативни проекти се използват около 20 % от нашия бюджет.

Във всяка програмна област ние си сътрудним с потенциалните грантополучатели и партньори, за да разработим проекти, които са съвместими с нашите стратегически цели и показват убедителни доказателства за успех. Това включва открит и откровен разговор с цел да се намерят решения на конкретните проблеми. Нашият подход, ориентиран към постигането на резултати, позволява на потенциалните грантополучатели да съсредоточат своите усилия върху дейности, които водят към търсеното въздействие. По време на комуникацията кандидатстващите разполагат с инструменти, които им помагат да разработят реалистични и добре обмислени проектни предложения, което помага да се внедрят предложените от нас промени във всеки един етап от процеса на разглеждане на проектите. Всеки проект преминава през щателен преглед, в което се включва оценка на риска, анализ на предложените индикатори за измерване на въздействието, проверка на статута на организацията и преглед на бюджета.

Проектните предложения се разглеждат от екипа и се одобряват от изпълнителния директор или борда на директорите, в зависимост от сумата на предложения бюджет. Директорите по отделните програми са в постоянна комуникация с организациите, спечелили грантове, за да се гарантира, че планираните дейности се изпълняват в рамките на предвидените време и план. Контролът и събирането на данни също играят ключова роля, така че да може да се проследява напредъка, а спънките да бъдат своевременно отстранявани. Насърчаваме грантополучателите да обмислят научените уроци и, ако е нужно, да адаптират дизайна на проекта, за да постигнат очакваните резултати.

Процесите на преглед и контрол, които прилагаме, имат за цел да осигурят последователност и прозрачност на подкрепяните от нас инициативи и да се осигури по-лесно проследяване и отразяване на постигнатите резултати. Това дава нужната тежест на усилията на нашите партньори и служи за гаранция, че добрите практики се споделят и умножават както в рамките на нашата мрежа, така и извън нея.

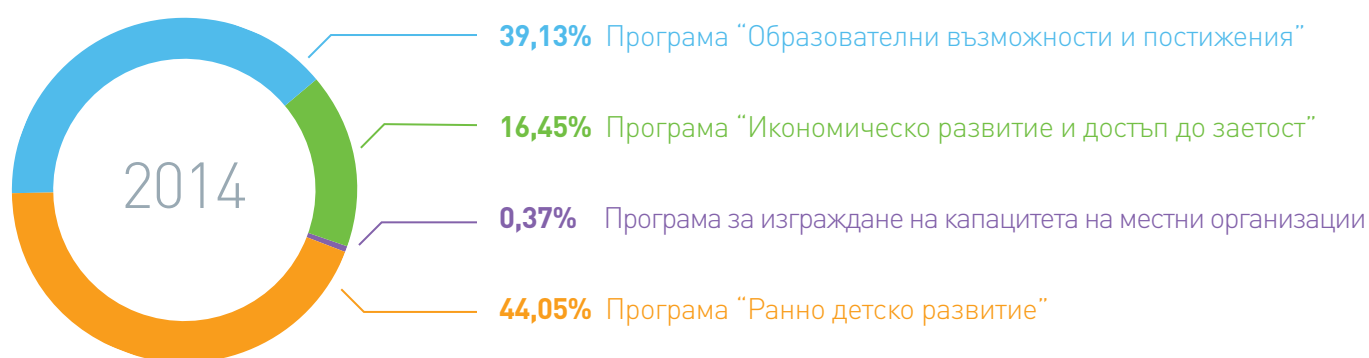
Отчет за финансовото състояние

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2014 ГОДИНА	2014 ХИЛ. ЛЕВА	2013 ХИЛ. ЛЕВА
ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ ОСНОВНА ДЕЙНОСТ		
Получени финансираня под условие	5 034	1 845
Предоставени финансираня	(3 234)	(1 110)
Плащания по програми и проекти	(398)	(23)
Плащания на доставчици	(186)	(202)
Плащания на персонала и за социално осигуряване	(489)	(446)
Платени данъци	(48)	(42)
Платени банкови такси	(2)	(1)
Курсови разлики, нетно	6	(1)
Други постъпления/(плащания), нетно	(38)	(36)
Нетни парични потоци от/(използвани в) основна дейност	645	(16)
ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ		
Покупки на имоти, машини и оборудване	(11)	(25)
Покупки на нематериални активи	(41)	(45)
Получени лихви по депозити	10	7
Нетни парични потоци използвани в инвестиционна дейност	(42)	(63)
Нетно увеличение/(намаление) на паричните средства и паричните еквиваленти	603	(79)
Парични средства и парични еквиваленти на 1 януари	244	323
Парични средства и парични еквиваленти на 31 декември	847	244

ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ КЪМ 31 ДЕКЕМВРИ 2014 ГОДИНА	31.12.2014 ХИЛ. ЛЕВА	31.12.2013 ХИЛ. ЛЕВА
АКТИВ		
НЕТЕКУЩИ АКТИВИ		
Имоти, машини и оборудване	583	627
Нематериални активи	63	65
	646	692
ТЕКУЩИ АКТИВИ		
Вземания и предплатени разходи	24	11
Други текущи активи	8	-
Парични средства и парични еквиваленти	847	244
	879	255
ОБЩО АКТИВИ	1 525	947
ПАСИВИ		
Нетекучи задължения		
Дългосрочни финансираня за дълготрайни активи	419	449
	419	449
ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ		
Краткосрочна част на финансиране за нетекучи активи	30	50
Финансиране за текущи разходи	610	
Задължения към доставчици	14	9
Задължения към персонала и за социално осигуряване	4	4
	658	63
ОБЩО ПАСИВИ	1 077	512
НЕТНИ АКТИВИ НА ФОНДАЦИЯТА		
Резултат от нестопанска дейност от минал период	435	420
Резултат от нестопанска дейност за годината	13	15
	448	435
ОБЩО НЕТНИ АКТИВИ И ПАСИВИ	1 525	947

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ЗА ГОДИНАТА, ЗАВЪРШВАЩА НА 31 ДЕКЕМВРИ 2014 ГОДИНА	2014 ХИЛ. ЛЕВА	2013 ХИЛ. ЛЕВА
Приходи от финансираня под условие	4 474	1896
Разходи за финансираня	(3 234)	(1 110)
Разходи по програми и проекти	(398)	(23)
Административни разходи	(842)	(754)
Резултат от нестопанска дейност	-	9
Финансови приходи	16	7
Финансови разходи	(3)	(1)
Финансови приходи	13	6
Резултат от нестопанска дейност за годината	13	15
ОБЩО РЕЗУЛТАТ ЗА ГОДИНАТА	13	15

ОТПУСНАТИ СРЕДСТВА ПРЕЗ 2014

ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ФОНДАЦИЯТА

БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

Финансовият отчет на Фондация Тръст за социална алтернатива е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети, тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2014 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз.

ПРИХОДИ

Приходите на Фондация Тръст за социална алтернатива се формират от получени финансираня, обвързани с условия или необвързани с условия.

Приходите от финансираня, обвързани с условия, изискват изпълнението на определени задължения. Те се признават на системна база през периодите, през които Фондацията признава като разход съответните разходи, които безвъзмездните средства са предназначени да компенсират, за да изпълнят предварително поставеното условие. Приходите от финансираня, необвързани с условия, се признават в момента на възникването им.

РАЗХОДИ

Разходите на Фондацията се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост. Фондацията изразходва финансовите си средства според одобрен от Управителния съвет годишен бюджет, покриващ всички оперативни разходи и цялостния план за финансиране за всяка от програмните области, свързани с постигането на мисията ѝ, като организация с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.

РАЗХОДИ ЗА ФИНАНСИРАНИЯ

Във връзка с реализирането на своите цели Фондация Тръст за социална алтернатива има право да съфинансира и подкрепя ресурсно дейности, инициативи и проекти, като предоставя финансираня (грантове). Право да кандидатстват за и да получават проектно финансиране от Фондацията имат единствено физически лица или законни представители на юридически лица, които са сдружения с нестопанска цел, обществени институции, които са регистрирани като юридически лица, или търговски предприятия, които осъществяват нестопанска дейност.

Какво предстои

Фондация “Тръст за социална алтернатива” успя да постигне много за краткото време, откакто съществува, и ще продължи да работи упорито за изпълнението на визията си да бъде катализатор за положителни промени. За да можем да постигнем целите си, ние, екипът на ТСА, ще продължим да укрепваме нашите пет ключови ценности:

Професионализъм:

Сериозните предизвикателства изискват сериозна целенасоченост, мотивация и решимост. През предстоящата година талантливият екип на ТСА ще насочи широкия си набор от професионална експертиза за постигане на нашите амбициозни цели. Ние ще продължим да осигуряваме средствата и ресурсите, нужни на нашите грантополучатели за изграждане на техния организационен капацитет.

Уважение към другите:

Уважението към разнообразието от различни хора е ключов елемент за изграждане на по-толерантно общество. То също изисква готовност да се променят личностните нагласи и да се поддържа отворено съзнание за промяна. Като основаваме решенията си на факти и резултати, както и на скромност в личен план, ние ще изберем най-добрите пътеки, по които да вървим.

Сътрудничество:

Вярваме също, че прогресът зависи от координираните усилия на мнозина, а не от самостоятелна дейност. Предстоящата година ще ни предостави много възможности за сътрудничество с партньори в България и чужбина за постигане на общите цели.

Иновации и подобрения:

Ще бележим напредък посредством анализиране на въздействието и уроците от придобития ни опит. Очакваме през тази зима да получим първоначалните резултати от оценката на въздействие, изготвена от Световната банка, по един от най-големите ни проекти. Проследяването на напредъка във всички области от нашите програми ще ни помогне да се усъвършенстваме и да постигнем реално и положително влияние в живота на хората, за които работим.

Почтеност:

За нас е привилегия, а не борба, да работим в тази сфера. Ние ще продължим да оправдаваме доверието, което ни оказват нашите донори и поддръжници като провеждаме дейността си в условия на прозрачност и отчетност и като поощряваме етичните бизнес практики и решения на нашите грантополучатели и партньори.

Заедно можем да доведем до положителна промяна в образователните постижения и икономическите перспективи на хората в неравностойно положение в България и особено на ромите. Гледаме с ентузиазъм на предстоящата година и на предизвикателствата и удовлетворението, които тя ще ни донесе!

Управителен съвет

Емилия Карадочева

Г-жа Карадочева е главен финансов директор на Българо-американския инвестиционен фонд (БАИФ), основан от Съединените американски щати с цел оказване подкрепа за развитието на частния сектор в България. Към БАИФ се присъединява през 1993 като главен счетоводител, създава неговия финансово-счетоводен отдел и изгражда и обучава силен екип от млади професионалисти. Тя създава и развива счетоводните отдели на дъщерните дружества на БАИФ, между които и на Българо-американска кредитна банка. Г-жа Карадочева взема активно участие в структурирането и първичното публично предлагане на четири дружества със специална инвестиционна цел, създадени от БАИФ, които инвестират в недвижими имоти и вземания по заеми. В едно от тях тя служи като член на Управителния съвет и председател на Одитния комитет. Преди да се присъедини към БАИФ, Емилия Карадочева работи като одитор в Министерството на финансите, а преди това – като счетоводител в Българска народна банка. Емилия има магистърска степен по "Счетоводство и финанси" от Университета за национално и световно стопанство, София.

"Като част от екипа на ТСА, аз съм решена да помагам на хората в неравностойно положение да придобият качествено образование, за да имат достъп до широк кръг от възможности за развитие. Бих желала да дам своя принос за разработването на политики и практики, които да окуражат хората, застрашени от социална изолация, да придобият умения, да намерят работа и да предизвикат промяна в своите общности и така да станат неделима част от по-широката общественост."

Лъчезар Богданов

Г-н Богданов е управляващ съдружник в Industry Watch Group-Bulgaria. Той започва кариерата си като анализатор към Института за пазарна икономика в София – една от водещите НПО в страната и тинк-танк. През 2003 г. става основател и член на Управителния съвет на Българското общество за индивидуална свобода и в същото време основава Българската макроикономическа асоциация. През 2004 г. г-н Богданов съосновава Industry Watch Group, Ltd. – частна компания за икономическо проучване и анализ. Понастоящем той е член на Борда на директорите на Институт "Отворено общество", София. Той е автор на редица публикации в пресата и е съавтор на две книги: "Приватизационен контрол в България" и "Анатомия на прехода: Стопанска история на България от 1989 до 2004 г." Лъчезар Богданов има магистърска степен от Университета за национално и световно стопанство.

"Вярвам, че светът е пълен с възможности. В ТСА имам шанса да подкрепя онези, които се сблъскват с трудности при откриването и реализирането на личния си потенциал. Да помагам на деца и семейства по пътя им към дългосрочни постижения и успех е предизвикателство, което приех с радост"

Росен Иванов

Г-н Иванов е един от управляващите партньори в Black Peak Capital – ко-инвестиционен фонд за дялово инвестиране в бързо разрастващи се български компании. Преди това той заема същата длъжност в Entrea Capital, а по-рано работи в McKinsey & Co. в Ню Джърси/Ню Йорк, където се фокусира върху потребителски стоки и работи с индустриални клиенти и компании за частно дялово финансиране. Преди McKinsey & Co той работи като инвестиционен сътрудник в Европейската банка за възстановяване и развитие, с централа в Лондон, където отговаря за структурирането на дългови и дялови инвестиции в цяла Източна Европа. Росен започва кариерата си в Procter & Gamble Balkan Markets в Букурещ. Има магистърска степен по Бизнес администрация (MBA) от Harvard Business School и бакалавърска степен по Икономика от Американския университет в България.

"Радвам, че съм част от екипа на ТСА, защото инициативите на ТСА вече оказват своето положително въздействие върху живота на много хора в неравностойно положение в България. Дълбоко вярвам, че ТСА акумулира множество от познания, които могат да са основа на по-широкообхватни инициативи за промяна на национални политики. Убеден съм, че пълната интеграция на непривигирированите малцинства в социалния и икономически живот на България може да се осъществи чрез разумна образователна, социална и икономическа политика, а ТСА е в състояние да изиграе водеща роля във формулирането на тези политики"

Екип на ТСА

Карина Фортуни, Мария Методиева, Венета Илиева, Альона Денякина, Красимир Михайлов, Петър Павлов, Невена Ценева, Сара Перин, Искра Стойкова, Евгения Волец, Валентин Тъпчев, Дориана Басамакова, Калинка Василева, Йорданка Данова

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

Нашата работа не би била възможна без щедрата подкрепа на фондация "Америка за България".

Фондация "Америка за България" (ФАБ) подпомага укрепването на динамична пазарна икономика и на институциите на демократичното общество в България като съдейства на страната да развие пълния си потенциал на успешна и модерна европейска нация.

Фондация "Америка за България" (ФАБ) се стреми да задълбочава дългогодишните традиции на доброжелателство и дружба между народите на САЩ и България и чрез много от своите програми насърчава личните контакти между хората на двете страни, както и обмена на идеи и ресурси.

Фондацията е израз на щедростта на американския народ и въплъщава най-високите американски стандарти за етично поведение, прозрачност и изконни ценности. Безвъзмездната финансова помощ, която ФАБ предоставя, служи за заздравяване на наследството на доброжелателство и дружба, които съществуват между американския народ и гражданите на България.

Призив за подкрепа

Тази година дете от бедно семейство направи важна стъпка към бъдещия си успех в училище като прекрачи прага на детската градина за първи път. Семейство, което дълги години живееше в страх от принудително извеждане, успя да узакони дома си. Тийнейджър, който бе на ръба да отпадне от училище, получи насърчение от учителите си и реши да продължи училищното си образование. Живеещ в изолация младеж получи смелост и надежда от група мотивирани връстници и стана първият човек в семейството си, който кандидатства за прием в университет. А един млад родител започна работа за първи път в живота си.

Заедно ние оказваме положително въздействие върху живота на тези и още над 20 116 души, които са измежду най-непривилегированите хора в България.

Нито едно от тези постижения не би било възможно без щедрата подкрепа на нашите донори, всеотдайността на нашия управителен съвет, неуморните усилия на грантополучателите, силната мотивация и целеустременост на нашия екип и значителния принос на нашите доброволци, които бяха така щедри да отделят от своето време и да споделят своите експертни познания, за да допринесат за успеха на нашата дейност.

Вие също можете да помогнете да дадем на непривилегированите деца, младежи и възрастни онзи тласък, от който се нуждаят, за да постигнат успех. Фондация "Тръст за социална алтернатива" разчита на силната подкрепа на своите донори и в частност, на фондация "Америка за България", както и на щедростта на заинтересовани индивиди. Даренията за подкрепа на нашата дейност може да се изпращат директно на "Тръст за социална алтернатива" или на нашата партньорска организация, регистрирана като 501с3, в Съединените американски щати.